

Nagrade na području historiografije

Nagrade Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti i Društva za hrvatsku povjesnicu za 2017. godinu dobili su: prof. dr. **Mira Kolar** za životno djelo, dr. sc. **Davor Marijan** za knjigu *Domovinski rat*, **Božidar Domagoj Burić** za popularizaciju povijesti, **Lidija Kelemen** za diplomski rad te **Denis J. Alimov** kao strani povjesničar.

Svečano uručenje nagrada obavljeno je na Dan povijesti, 12. svibnja 2017. u sklopu Festivala povijesti *Klififest 2017.* u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Žiri za dodjelu nagrada djelovao je u sastavu: Damir Agičić, Željko Holjevac, Ivica Prlender, Jasna Turkalj, Zdenka Janeković Römer, Marko Trogrlić i Filip Hameršak.

Obrazloženje nagrada

Nagrada „Ivan Lučić“ za životno djelo

prof. dr. sc. MIRA KOLAR-DIMITRIJEVIĆ

Profesorica **Mira Kolar-Dimitrijević** rođena je u Koprivnici 9. srpnja 1933. godine. Nakon završenog studija povijesti i arheologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu radila je nekoliko godina u Državnom arhivu u Zagrebu i u Arhivu Instituta za historiju radničkog pokreta. Godine 1966. prešla je u znanstveni odjel toga Instituta, današnjega Hrvatskog instituta za povijest, gdje se bavila proučavanjem radništva u međuraću. Doktorirala je na Filozofskom fakultetu 1978. radom o položaju radništva sjeverne Hrvatske od 1918. do 1941. godine. Pokrenula je znanstveni časopis *Povijesni prilozi* i bila prva njegova urednica (1982-1988) te direktorica znanstvenog odjela Instituta sve do 1988. kada je izabrana za redovitu profesoricu na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Tamo je do odlaska u mirovinu 2003. godine predavala gospodarsku povijesti i svjetsku povijest 20. stoljeća. Nakon toga nekoliko je godina na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu predavala povijest 19. stoljeća. Utemeljila je Sekciju (Odjel) za gospodarsku i socijalnu povijest Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti (od 2002. do 2004. bila je voditeljica odnosno predsjednica). Osnovala je i Centar za ekonomsku povijest Filozofskog fakulteta.

Radovi Mire Kolar-Dimitrijević pravi su rudnik informacija o društveno-gospodarsko-upravnim kretanjima u određenom vremenu pri čemu se zapaža da je najviše

Prof. dr. sc. Mira Kolar, dobitnica Nagrade „Ivan Lučić“ za životno djelo (snimio: Renato Pozaić)

istraživala šire zagrebačko područje i Podravinu. Bavila se prije svega gospodarskom poviješću te nikada nije propuštala istraživati probleme hrvatske industrije, banaka, mnogostrukog djelovanja privrednika ili različitih osoba iz političkog života Hrvatske u širem vremenskom i prostornom okviru. Hrvatsku je gospodarsku povijest općenito gledala kroz «naočale» živog kolanja ljudi, robe i ideja, ne ispuštajući pritom sve oblike životnih komunikacija kojima je posebno sjeverna Hrvatska bila «uvučena» u srednjoeuropski krajolik. No, ono što će, uz ostalo, trajno obilježiti angažman Mire Kolar-Dimitrijević po pitanju šireg konteksta njenog rada jest pitanje veza naših prostora s tradicionalnim i bliskim panonskim prostorom nakon sloma zajedničke Austro-Ugarske, u turbulentnim i ideologiziranim vremenima „kratkog“ 20. stoljeća. Osim brojnih znanstvenih radova utemeljenih na

arhivskim izvorima, pisala je i stručne radove, preglede i prikaze, što pokazuje njezina bogata bibliografija.

Mira Kolar-Dimitrijević danas slovi za uvaženu stručnjakinju za hrvatsku međuratnu povijest i najutjecajniju gospodarsku povjesničarku u Republici Hrvatskoj. Osim znanstvenog, treba istaknuti i njezin plodan nastavnički rad. Predavala je na više poslijediplomskih studija (hrvatska povijest, europski studiji itd) te bila mentorica desetaka magistarskih i diplomskih te više od stotinu diplomskih radova. Odgojila je niz sveučilišnih nastavnika, istraživača u institutima, arhivista, muzealaca i nastavnika u školama.

Na istraživačkom je polju i danas aktivna te redovito surađuje u različitim stručnim i znanstvenim publikacijama, a ujedno sustavno radi na popularizaciji rezultata istraživanja. Uz to još uvijek povremeno sudjeluje na znanstvenim i stručnim skupovima, odnosno promocijama knjiga te u recenziranju knjiga i članaka.

Nagrada „Mirjana Gross“ za najbolju knjigu iz povijesti 2016.

dr. sc. DAVOR MARIJAN za knjigu *Domovinski rat*

Davor Marijan završio je studij povijesti i arheologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Na istom je fakultetu 2005. magistrirao s temom „Ustaške vojne postrojbe 1941-1945“, a već je sljedeće 2006. godine doktorirao s temom „Jugoslavenska narodna armija i raspad Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije 1987-1992“.

Od 2001. radi u Hrvatskom institutu za povijest na različitim znanstvenim projektima. Bavi se vojnom poviješću Hrvatske i Jugoslavije u 20. stoljeću, napose

Dr. sc. Davor Marijan, znanstveni savjetnik Hrvatskog instituta za povijest, dobitnik Nagrade „Mirjana Gross“ (snimio: Renato Pozaić)

suvremenom poviješću, raspadom SFRJ i postankom samostalne Republike Hrvatske. Vrstan je poznavatelj arhivskih izvora, autor desetak knjiga i brojnih članaka o Domovinskom ratu i suvremenoj hrvatskoj i jugoslavenskoj povijesti.

Nagrađena knjiga *Domovinski rat* opsežno je djelo u kojem je predstavljena vojna povijest Hrvatske i Hrvata u ratu 1990–1995. godine. Predstavlja prvu cjelovitu sintezu o Domovinskom ratu u Republici Hrvatskoj i važan je doprinos proučavanju i daljnjem znanstvenom istraživanju najnovije hrvatske povijesti. Autor daje opširan prikaz zbivanja u Hrvatskoj i dijelu Bosne i Hercegovine u kojem je djelovalo Hrvatsko vijeće obrane. Sukobi u ostatku Bosne i Hercegovine prikazani su u kratkim crtama kao nužan kontekst za razumijevanje rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Djelo je pisano kronološki i tematski: kronološki je podijeljeno na temelju zbivanja u Hrvatskoj i sadrži sedam osnovnih tematskih cjelina.

Pristup najvećem dijelu dokumenata autoru je bio omogućen odlukom Vlade Republike Hrvatske iz ožujka 2001. o pokretanju znanstvenih istraživanja Domovinskog rata. Zbog važnosti rata u stvaranju suvremene hrvatske države, hrvatska je vlada ocijenila da je potrebno poduzeti mjere kako bi se „objektivno i nepristrano” provelo njegovo istraživanje, s „posebnim naglaskom na uzroke i tijek” te na „žrtve stradale u tom ratu”. Za nositelja projekta proučavanja Domovinskog rata određen je Hrvatski institut za povijest u Zagrebu, gdje je uskoro bio pokrenut znanstveni projekt „Stvaranje Republike Hrvatske i Domovinski rat 1991-1995-1998”. Davor Marijan bio je među prvim znanstvenicima koji su radili na projektu. Nekoliko mu je godina pristup dokumentarnoj građi o zbivanjima u Domovinskom ratu bio moguć na temelju odobrenja ministara obrane i unutarnjih poslova, ali je kasnije otežan uvođenjem pojmova o *klasificiranim* i *deklasificiranim* dokumentima. Unatoč mnogim poteškoćama, zahvaljujući tome što je velik dio dokumenata ipak dostupan na stranicama Međunarodnog suda za ratne zločine u Haagu, a dio je autor prikupio iz privatnih izvora, dobili smo temeljit pregled zbivanja u ratu 1991-1995. i ujedno dobar temelj za cjelovito proučavanje tog razdoblja suvremene hrvatske povijesti.

Nagrada „Vjekoslav Klaić“ za popularizaciju povijesti BOŽIDAR DOMAGOJ BURIĆ, prof.

Božidar Domagoj Burić diplomirao je studij povijesti i arheologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 1995. zaposlen je na Hrvatskoj radioteleviziji na kojoj je obnašao različite dužnosti: urednik Znanstveno-obrazovnog programa; odgovorni urednik Programa za znanost, kulturu i obrazovanje HTV-a; direktor programa HTV-a, v. d. glavnog urednika.

Istaknuo se kao autor nekoliko serija u kojima se obrađuje povijest starog, srednjeg i ranoga novog vijeka, a po svojim su dometima u samom vrhu produkcije u Hrvatskoj. Bio je autor (scenarist, redatelj i skladatelj glazbe) znanstveno-popularnog serijala *Tajnoviti srednji vijek* (2001), u kojem istaknuti hrvatski medievisti na popularan način govore o raznim temama srednjovjekovlja. Pet godina kasnije bio je scenarist, redatelj i autor glazbe serijala *Ludi rimski carevi*, u kojem je obradio vrlo zanimljiv segment rimske povijesti iznoseći suprotstavljene ocjene o nekoliko rimskih careva koje su njihovi suvremenici označavali kao umno poremećene, što Burić u suradnji s istaknutim domaćim i svjetskim stručnjacima ovom serijom dovodi u pitanje.

Svoj dosad najveći uspjeh postigao je kao scenarist, redatelj i autor glazbe serijala *Hrvatski kraljevi* (2011). Ponavljajući model suradnje s domaćim i stranim povjesničarima, među kojima su doista najbolji europski stručnjaci iz Oxforda, Cambridgea, Pariza i drugih važnih znanstvenih središta te koristeći najnovija dostignuća tehnologije, Burić je uspio oživjeti hrvatsko rano srednjovjekovlje i zainteresirati ne samo

Damir Agičić, Suzana Leček i Željko Holjevac uručuju Nagradu “Vjekoslav Klaić” za popularizaciju povijesti Božidaru Domagoju Buriću (snimio: Renato Pozaić)

domaću javnost, nego i inozemnu, pa je ovaj serijal postao najprodavaniji proizvod u povijesti HRT-a te se i dalje reprizira na popularnom kanalu Viasat History. Važnost je serijala u tome što je javnost upoznao s najnovijim znanstvenim spoznajama o ranom srednjem vijeku, kao i s činjenicom da o mnogim aspektima tog razdoblja znamo premalo da bismo donosili konačne ocjene, pa se povjesničarski diskurs često svodi na pretpostavke. Odličan odjek u javnosti bio je nagrađen Godišnjom nagradom HRT-a za 2012. godinu.

Drugi veliki uspjeh Božidara Domagoja Burića jest serijal *Republika*, premijerno prikazan u Dubrovniku početkom 2016. Serija obrađuje povijest Dubrovačke Republike kroz nekoliko tematskih cjelina. Prošlog je tjedna započelo njezino prikazivanje na televizijskom kanalu Viasat History.

Dosadašnja djelatnost Božidara Domagoja Burića, koji je povezo znanost s popularnim medijem televizije na način da su od toga koristi imale i znanost i televizija, kao i njegovo kontinuirano nastojanje na popularizaciji napose hrvatske povijesti, opravdavaju odluku da mu se dodijeli ovogodišnja nagrada „Vjekoslav Klaić“ za popularizaciju povijesti.

Nagrada „Ferdo Šišić“ za diplomski rad

LIDIJA KELEMEN, mag. hist.

Lidija Kelemen diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (snimio: Renato Pozaić)

Lidija Kelemen diplomirala je 2016. godine obranivši diplomski rad „Iz privrednog života hrvatskih i ugarskih trgovišta na primjeru Krapine i Kotoribe prema zapisnicima trgovišta od 1724. do 1804. godine“. Rad je izrađen pod mentorstvom prof. dr. sc. Hrvoja Petrića na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Diplomski rad Lidije Kelemen predstavlja izvorni znanstveni doprinos u području ekonomske povijesti. Autorica je napravila uspješnu analizu arhivskih izvora različitog karaktera: protokola trgovišta, matičnih knjiga, kartografskih izvora i ostalog arhivskog gradiva. Predstavila je funkcioniranja upravne strukture, socijalnih, demografskih i vjerskih prilika s ekonomskim životom u trgovištima Krapini i Kotoribi, od kojih se u istraživanom periodu prvo

nalazilo u Hrvatsko-slavonsko(-dalmatinskom) kraljevstvu, a drugo u Ugarskoj, s izuzetkom kratkog perioda u vrijeme Josipa II.

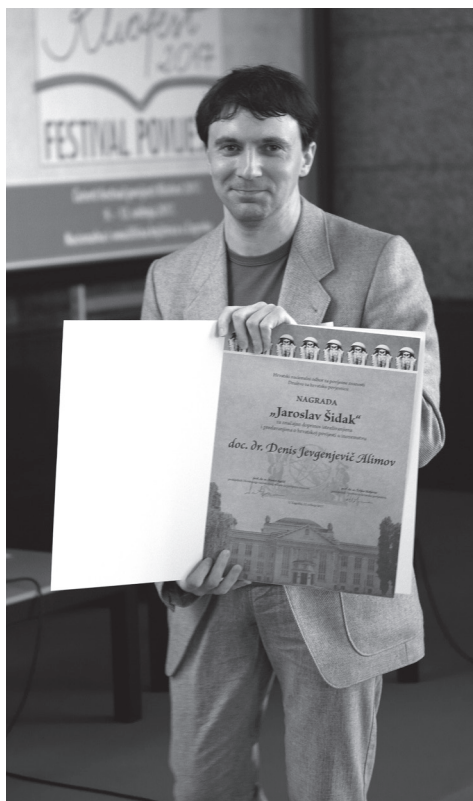
Pristup koji je Lidija Kelemen ostvarila u diplomskom radu predstavlja značajan pomak od dosad ustanovljenog obrasca u istraživanjima ekonomske historije trgovišta. Svojim je diplomskim radom pokazala sposobnost da u konkretnu istraživačku praksu integrira znanja i vještine stečene u okviru sveučilišne nastave, kao i opravdanost nastavnog koncepta koji teži tome da studiranje na diplomskom studiju povijesti ne bude „raspršeno“, nego fokusirano na uže problemske sklopove.

Nagrada „Jaroslav Šidak“ inozemnom povjesničaru DENIS J. ALIMOV

Denis Jevgenjevič Alimov ruski je povjesničar. Diplomirao je 2001. godine na Fakultetu za povijest na Državnom sveučilištu u Sankt-Peterburgu, gdje je studirao na Odsjeku za povijest srednjeg vijeka. Na istom je sveučilištu 2005. obranio disertaciju „Hrvatsko društvo u doba pokrštenja (VII-IX. stoljeće)“. Radi kao profesor slavenske i balkanske povijesti na Institutu za povijest Sveučilišta u Sankt-Peterburgu.

Alimov se afirmirao i nametnuo kao jedan od autoriteta za hrvatsku rano-srednjovjekovnu povijest, uklapajući se u već odavno uspostavljenu tradiciju sovjetskih/ruskih eksperata za hrvatsku povijest. Objavljujući cijeli niz vrlo kvalitetnih rasprava (gotovo isključivo na ruskom jeziku) o hrvatskoj ranosrednjovjekovnoj „etnogenezi“ (problemu kojega ne bi bilo pretjerano nazvati „znanstvenim živim blatom“), Alimov je postupno stvarao vrlo solidan temelj za knjigu koju je konačno objavio 2016. godine pod naslovom *Etnogeneza Hrvata: formiranje hrvatskoga etnopolitičkog društva u VII-IX. stoljeću*.

Prethodne rasprave, a potom i monografija Denisa Alimova počivaju u prvom redu na izvanredno dobrom poznavanju hrvatske historiografije, kao i vrela koja

Denis J. Alimov, profesor slavenske i balkanske povijesti na Sveučilištu u Sankt-Peterburgu (snimio: Renato Pozaić)

govore o problemu s kojim se uhvatio u koštac. No, to je tek jedna dimenzija vrijednosti njegova rada. Druga, ništa manje važna dimenzija, koja osigurava visoku razinu kvalitete i relevantnosti njegovih istraživanja, jest činjenica da Alimov isto tako dobro poznaje i antropološku, odnosno arheološku literaturu (i to kako onu anglofonu, tako i onu rusku, o kojoj se izvan samoga ruskog govornog područja i ne zna previše). To znači da je u stanju kombinirati „lokalno znanje“ oblikovano djelovanjem hrvatskih povjesničara i arheologa sa suvremenim teorijskim postavkama i oruđima neophodnim za potpunije razumijevanje ranosrednjovjekovnog svijeta.

Oblikujući se kao znanstvenik, Alimov je razvio vještinu raspoznavanja važnosti i relevantnosti već napisanoga te upravo zahvaljujući tome uspijeva precizno odabrati iz hrvatske historiografije upravo ona djela na kojima se može graditi dalje istraživanje, bez obzira na to prihvaća li ili osporava stajališta i rješenja iznesena u njima (ponekad je, naime, upravo argumentirano osporavanje postojećih prihvaćenih rezultata ponajbolji put do novih i relevantnih zaključaka). Na taj je način Denis Jevgenjevič Alimov uspio napisati djelo bez pozivanja na koje zadugo neće biti moguće bilo što relevantno i vrijedno napisati o najstarijem razdoblju hrvatske povijesti.

Pročelnik Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu, dr. sc. Ivice Prlender, čestita profesorici Miri Kolar (snimio: Renato Pozaić)